Łódź, dnia 26 stycznia 2018r.

Prof. dr hab. inż. Jerzy Lewandowski
Politechnika Łódzka
Wydział Zarządzania i Inżynierii Produkcji

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr inż. Bartosza Malinowskiego pt. „Metoda oceny wpływu wybranych innowacji organizacyjnych na biznesową pozycję konkurencyjną małego przedsiębiorstwa" napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. inż. Przemysława Niewiadomskiego

1. Formalna podstawa opracowania recenzji

Formalną podstawę opracowania recenzji stanowi Uchwała Rady Wydziału Inżynierii Zarządzania Politechniki Poznańskiej z dnia 4 grudnia 2017r.

2. Ogólna charakterystyka zawartości rozprawy

Recenzowana rozprawa zawiera spis treści, cztery rozdziały: wprowadzenie, charakterystyka innowacji w organizacjach – w kierunku pozycji konkurencyjnej, model badawczy – koncepcja i zastosowanie, badanie wpływu innowacji organizacyjnych na pozycję konkurencyjną - egzemplifikacja empiryczna i kończy się podsumowaniem. Ponadto rozprawa zawiera bibliografię, netografię, spis tabel, spis rysunków oraz załączniki. Bibliografia obejmuje 133 pozycje, z których 20 to pozycje obcojęzyczne. Ponadto praca zawiera 20 stron netografii.

Całość rozprawy liczy 207 stron, w tym 170 stron zawierających treści merytoryczne.

Strukturę rozprawy oceniam pozytywnie z uwagami redakcyjnymi, które przekazałem bezpośrednio Doktorantowi.

3. Zakres tematyczny, przedmiot cele i hipotezy badawcze

We wprowadzeniu Doktorant uzasadnia podjęcie problematyki wpływu wybranych innowacji organizacyjnych na biznesową pozycję konkurencyjną małego przedsiębiorstwa. Zakłada, że uzyskane wyniki badań mogą stanowić podstawę strategii rozwoju wiedzy w sektorze e-commerce w aspekcie zmieniającego się otoczenia i potrzeb organizacji oraz rynku. Następnie określa podmiot rozprawy, którym są innowacje organizacyjne polskich przedsiębiorstw sektora e-commerce. Przedmiotem badań są przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorstw o zróżnicowanej formie prawnej (strukturze zorganizowania, strukturze kapitałowej, zatrudnienia), lecz dość spójnym modelu biznesu.

„Za cel konstruktywny dysertacji przyjęto opracowanie koncepcji metody badawczej, która okazałaby się użyteczna przy ocenie wpływu zmiennych innowacyjnych na pozycję konkurencyjną przedsiębiorstw sektora e-commerce, w odniesieniu do podsektora modowego."

Realizacja celu nadrzędnego wymagała sformułowania poznawczych i aplikacyjnych celów cząstkowych.

„Do celów poznawczych zaliczono:

1. *Rozważania nad terminologią w zakresie pojmowania terminu innowacji organizacyjnych i pozycji konkurencyjnej.*
2. *Uporządkowanie kwestii klasyfikacyjnych dotyczących innowacji organizacyjnych.*
3. *Prezentacja istoty konkurencyjności w gospodarce.*
4. *Określenie znaczenia innowacji organizacyjnych w budowaniu biznesowej pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa.*
5. *Identyfikacja kluczowych innowacji organizacyjnych, określenie ich hierarchii oraz zdefiniowania luki w zakresie aktualnego ich przyswojenia.*
6. *Modelowanie aktualnego i antycypowanego stanu innowacji organizacyjnych przedsiębiorstw sektora e-commerce, w tym podsektora modowego.*

Natomiast grupę celów użytecznych (instrumentalnych) stworzyły:

1. *Rozpoznanie i prezentacja struktury modelu biznesu małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze e-commerce (podsektor modowy).*
2. *Identyfikacja istotnych komponentów innowacji organizacyjnych badanego sektora.*
3. *Przedstawienie ścieżki weryfikacyjnej dla oceny wpływu zidentyfikowanych komponentów innowacyjnych w korelacji do pozycji konkurencyjnej.*
4. *Empiryczna walidacja teoretycznego modelu.*
5. *Egzemplifikacja kierunków rozwoju i profilowania obszarów innowacyjnych organizacji.*

W pracy przyjęto następujące hipotezy badawcze:

- *Hipoteza nr 1 – Istnieje zależność pomiędzy zastosowaniem wybranych innowacji organizacyjnych a poprawą biznesowej pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Poprawa poziomu innowacyjności organizacyjnej wpływa na wzrost poziomu konkurencyjności.*
- *Hipoteza nr 2 – Istnieje hierarchia kluczowych innowacji organizacyjnych.*
- *Hipoteza nr 3 – Pośrednią przyczyną niskiej konkurencyjności przedsiębiorstw jest niski stopnień ich innowacyjności w zakresie zorganizowanej działalności.*
- *Hipoteza nr 4 – Wprowadzanie innowacji organizacyjnych w przedsiębiorstwie nie wiąże się z dużymi nakładami finansowymi oraz nie zaburza w wysokim stopniu płynności bieżących działań przedsiębiorstwa.*
- *Hipoteza nr 5 – Istnieje zależność między wielkością przedsiębiorstwa sektora a gotowością do implementowania innowacji organizacyjnych.*

Ponadto na potrzeby rozprawy Doktorant przyjmuje również trzy presumpcje, a także osiem założeń.

Kolejne działanie Autora dotyczy podejścia metodycznego, którego efektem jest opracowany schemat metodyczny pracy. Schemat ten zawiera działania od części teoretycznej aż do części utylitarnej.

Doktorant przedstawia odpowiednie programy obliczeniowe wykorzystane do obróbki zebranych danych. Są to: IBM, SPSS, STATISTICS i MS Excel. Końcowym akcentem rozdziału pierwszego jest schemat realizacji rozprawy. Schemat ten zawiera dziesięć etapów, do których przypisano 6 rozdziałów (w rzeczywistości w rozprawie jest ich 5, a ostatni to podsumowanie, którego nie powinno się numerować jako rozdział).

Rozdział pierwszy oceniam pozytywnie z pewnymi uwagami. W pierwszym celu użytecznym zawarte jest określenie *„…modelu biznesu małych i średnich przedsiębiorstw…”.* W tytule rozprawy określenie *„…małego przedsiębiorstwa…”* Kolejna uwaga dotyczy hipotezy czwartej, która ma postać złożoną. Trudno jest zweryfikować taką hipotezę, która powinna prowadzić do konkluzji np.: zgodna, niezgodna.

Kolejna uwaga dotyczy podejścia metodycznego, w którym Doktorant stwierdza: *„Poszukując odpowiedzi na pytania problemowe pracy…”. W rozprawie Autor nie sformułował pytań badawczych.*

Charakterystyka innowacji w organizacjach w aspekcie pozycji konkurencyjnej jest przedmiotem rozważań rozdziału drugiego. Doktorant we wstępie rozpatruje zagadnienie w ujęciu historycznym od manufaktury do modelu e-commerce z punktu widzenia paradygmatu. Następnie przechodzi do współczesności analizując procesy globalizacji w kontekście innowacji i konkurencyjnego zorganizowania przedsiębiorstw. Kolejne zagadnienie poświęca innowacji w teorii i praktyce zarządzania w aspekcie rozważań terminologiczno-systematyzującym. Szczególną uwagę

zwraca na pojęcia i istotę innowacji oraz innowacje organizacyjne, podejmując próbę ich zdefiniowania w oparciu o opracowania autorów krajowych oraz zagranicznych. Doktorant w zakończeniu rozważań dotyczących innowacji organizacyjnych przyjmuje tezę, że *„innowacje organizacyjne posiadają zarówno cechy endogeniczne, jak i egzogeniczne w każdej organizacji, w której występują. Bez względu na nowatorski czy imitacyjny charakter. Bez względu czy dotyczą sfery wyłącznie nowych produktów, nowych procesów technologicznych czy nowych metod organizacji. Bez względu także na to, czy stanowią istotną nowość o zasięgu mikro, mezo, czy makro powinny być ważnym impulsem do budowania okazji i szans rynkowych".*

Kolejny problem, który rozpatruje Doktorant dotyczy konkurencyjności przedsiębiorstw w aspekcie pojęć definicji i modeli. Szczególną uwagę zwraca na kombinacje 28 elementów kompetencyjnych z czego wyłania 7 kluczowych do badania zasobów ludzkich stanowiących istotną innowację organizacyjną, będącą opracowaniem własnym Doktoranta.

Ostatni dotyczy innowacji organizacyjnych w teorii konkurencyjności w kontekście macierzy relacji. W końcowej części rozdziału drugiego Doktorant podsumowuje wcześniej omówione tematy stwierdzając, że *„ Intencją niniejszego opracowania jest przybliżenie całokształtu tematyki innowacji organizacyjnych i konkurencyjności, z praktycznym uzasadnieniem wynikowym, a także podniesienie poziomu dostępności wiedzy na ten temat."*

Rozdział drugi oceniam pozytywnie podkreślając szczególnie przeprowadzoną przez Doktoranta dyskusję naukową.

Model badawczy w kontekście koncepcji i zastosowania jest przedmiotem rozważań rozdziału trzeciego. We wstępie Autor omawia problemy metodyczne związane z pomiarem innowacji organizacyjnych. Następnie przechodzi do opisu badania biorąc pod uwagę metodę badawczą i technikę zbierania danych. Proponuje segmentowy model koncepcji badawczej oraz model propagacji metody badawczej zawierającej etapy wykonawcze. W wyniku przeprowadzonego toku myślowego Autor buduje kwestionariusze badawcze: kwestionariusz ankietowy nr 1 – badania przygotowawcze oraz kwestionariusz ankietowy – badania pogłębione. Doktorant używa do obliczeń programy IBM SPSS STATISTICS i MS Excel.

Rozdział trzeci oceniam pozytywnie. Na podkreślenie zasługuje szczegółowe omówienie modelu badawczego.

Ostatni rozdział poświęca badaniom wpływu innowacji organizacyjnych na pozycję konkurencyjną w kontekście egzemplifikacji empirycznej. We wstępie rozdziału Doktorant formułuje profil kluczowych innowacji organizacyjnych w aspekcie modelu praktycznego. W efekcie przeprowadzonych analiz opracowuje dwa zestawy innowacji: zestaw innowacji organizacyjnych ujętych w badaniu przygotowawczym oraz zestaw innowacji organizacyjnych ujętych w badaniu pogłębionym. Kolejnym omawianym zagadnieniem są badania przygotowawcze w aspekcie hierarchii ważności. Doktorant określa dobór próby badawczej i wykorzystane metody statystyczne do opracowania zebranych danych. Następnie dokonuje opisu badania a w szczególności techniki zbierania danych. Kolejny etap w badaniu dotyczy charakterystyki próby badawczej. Na podstawie przeprowadzonych badań Doktorant przedstawia wyniki badania przygotowawczego z odpowiednim komentarzem naukowym. Kolejne badania dotyczą innowacji w aspekcie pozycji konkurencyjnej w układzie stan obecny i postulowany. Następnie dokonuje opisu badania i charakterystyki próby badawczej. Kolejnym krokiem jest wykorzystanie różnych metod analizy danych przy zastosowaniu programów wyżej wymienionych. Analiza wariancji oceny istotności innowacji organizacyjnych w aspekcie elementów pozycji konkurencyjnej jako kryterium, jest kolejnym etapem badań. Dalsze badania dotyczą pogrupowania innowacji przy wykorzystaniu analiz skupień. Ostatnim etapem badań jest poziom realizacji wybranych innowacji organizacyjnych jako badania uzupełniające nakierowane na samoocenę przedsiębiorstwa.

Rozdział czwarty oceniam pozytywnie. Chciałbym podkreślić prawidłowy dobór próby badawczej i metody badań, a także zastosowany przez Doktoranta komentarz naukowy do wyników badań.

Rozprawę kończy podsumowaniem wyników badań. Wyłania się z nich obraz trzech grup przedsiębiorstw postrzegających odmiennie wpływ innowacji organizacyjnych na ich pozycję

konkurencyjną obecnie i w przyszłości. Kolejny wniosek dotyczy istnienia w sektorze e-commerce tzw. grup zróżnicowanego postrzegania innowacji organizacyjnych w ujęciu determinowania biznesowej pozycji konkurencyjnej. Wyodrębnione grupy zestawia z opracowanym wcześniej kwadratem zależności wskazując powiązania i relacje zmiennych innowacyjnych z parametrami konkurencyjnymi. Powyższe wyniki badań znajdują także odzwierciedlenie w opracowanej przez Doktoranta mapie konkurencyjnych pól innowacji organizacyjnych.

W końcowej części rozprawy Doktorant podsumowuje całość rozprawy ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji hipotez i przedstawia dalsze kierunki badań.

4. Wyszczególnienie głównych osiągnięć naukowo-badawczych

Osiągnięcia naukowo-badawcze Doktoranta to:

- opracowanie metody wpływu innowacji organizacyjnych na biznesową pozycję konkurencyjną małego przedsiębiorstwa,
- wnioski z badań mających efekty utylitarny,
- wzbogacenie w oparciu o przeprowadzone badania i wynikające z nich wnioski o nowe treści teoretyczne w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

5. Uwagi dotyczące rozprawy doktorskiej

Rozprawę doktorską z merytorycznego punktu widzenia oceniam wysoko pomimo błędów redakcyjnych i interpunkcyjnych, które bezpośrednio przekazałem Doktorantowi. Pozostałe uwagi przedstawiłem podczas omawiania kolejnych rozdziałów.

6. Wniosek końcowy

Na podstawie dokonanej oceny stwierdzam, że Doktorant wybrał ważny i aktualny problem badawczy. Rozprawa spełnia ustawowe kryteria wymagane od rozprawy doktorskiej, określone w art.13, ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2005, Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami). Stąd wnoszę o przyjęcie i dopuszczenie rozprawy doktorskiej mgra inż. Bartosza Malinowskiego napisanej pod kierownictwem naukowym dr hab. inż. Przemysława Niewiadomskiego do publicznej obrony.